

Verantwoording aanpak georganiseerde criminaliteit 2013

OPENBAAR MINISTERIE & POLITIE

Status:
Datum:

Definitief
30 juni 2014

Inleiding

In deze rapportage maken het College van procureurs-generaal en de Korpsleiding van de Nationale Politie inzichtelijk op welke manier de georganiseerde ondermijnende criminaliteit in 2013 is aangepakt en welke resultaten dat heeft opgeleverd.

De volgende thema's staan daarin centraal¹:

- Smokkel van of grensoverschrijdende handel in cocaïne of heroïne;
- Productie van of (nationale en internationale) handel in synthetische drugs;
- Hennepteelt.
- Smokkel van of grensoverschrijdende handel in mensen;
- Witwassen;
- Zware milieucriminaliteit
- Financieel economische criminaliteit (Finec) die wordt aangepakt door het Functioneel (FP) Parket en de Bijzondere Opsporingsdiensten (BOD-en)²
- Ideologisch gemotiveerde zware en georganiseerde misdaad, waaronder terrorisme en extreme vormen van activisme;
- Smokkel van of grensoverschrijdende handel in vuurwapens en explosieven
- Hollandse Netwerken, de aanpak van de belangrijkste subjecten in de Nederlandse georganiseerde criminaliteit. Zij zijn actief op o.a. bovengenoemde thema's en vaak betrokken bij levensdelicten.

In het vervolg van de rapportage worden deze thema's aangeduid als 'de prioritaire aandachtsgebieden'.

Doelstelling en handhavingstekort

De doelstelling van de Minister van Veiligheid en Justitie is om in 2014 op deze prioritaire aandachtsgebieden twee keer zoveel criminele samenwerkingsverbanden (csv's) aan te pakken als in 2009. Hierover zijn afspraken gemaakt met OM en Politie. De doelstelling vloeit voort uit het in 2009 gesignaleerde handhavingstekort in de haalcriminaliteit. OM en Politie gaven toen aan slechts 20% van de bekende criminele samenwerkingsverbanden te kunnen aanpakken, o.a. door schaarse opsporingscapaciteit. De doelstelling voor 2013 lag op 165% van het aantal csv's dat in 2009 middels grote, projectmatig opgezette opsporingsonderzoeken is aangepakt.

Met bijna 180% is die doelstelling in 2013 overall ruim gehaald. Een uitsplitsing naar regionaal en landelijk niveau laat het volgende zien. Voor arrondissementsparketten en regionale eenheden is met 437 aangepakte csv's het resultaat 201% ten opzichte van dat in 2009. Voor het Landelijk Parket (LP) en de Landelijke Eenheid (LE) ligt dat percentage met 280 aangepakte csv's op 167% van het aantal in 2009. En het ligt, met 235 aangepakte csv's, op 161% voor het Functioneel Parket (FP) en de onderzoeken die de Bijzondere Opsporingsdiensten (BOD-en) onder het gezag van het FP uitvoeren³. De forse stijging van het aantal csv-onderzoeken komt voor een groot deel op het conto van de arrondissementsparketten en regionale eenheden en laat zich voor een deel verklaren uit het feit dat in 2013 grote slagen zijn gemaakt in registratiediscipline. Dit komt met name doordat het systeem LZOZ/LOGC⁴, dat in het najaar van 2012 in gebruik is genomen, in 2013 voor het eerst een vol

¹ Met het oog op de doelstelling (2010-2014) voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit die de Minister van Veiligheid en Justitie heeft gesteld in het programma Nederland Veiliger, het Nationaal Dreigingsbeeld 2008 en i.v.m. de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren.

² Daarbij gaat het om een grote verscheidenheid aan criminaliteitsvormen, variërend van bijvoorbeeld beleggingsfraude, fraude in de zorgsector, faillissementsfraude tot georganiseerde illegale handel in bedreigde diersoorten.

³ Zie de overzichten 2, 4 en 10 verderop in deze rapportage.

⁴ Landelijk zicht op zaken systeem/ landelijk overzicht georganiseerde criminaliteit

kalenderjaar in gebruik was. Het zicht op csv-onderzoeken is daardoor aanzienlijk completer dan in voorgaande jaren.

Ook in 2013 moesten OM en Politie⁵ doorlopend keuzes maken over welke csv's worden aangepakt en op welke manier. Incidenten die acuut grootschalig onderzoek behoeven (levensdelicten, ontvoeringen, vermissingen), leidden er niet zelden toe dat grote, projectmatig opgezette onderzoeken naar een csv tijdelijk of gedeeltelijk worden stilgelegd. Ook andere landelijke prioriteiten of thema's die extra aandacht behoeven veroorzaken druk op de aanpak van csv's.

Andere aandachtsgebieden en andere soorten onderzoeken

Omdat de doelstelling voor 2014 uit gaat van grote, projectmatig opgezette opsporingsonderzoeken op de geprioriteerde aandachtsgebieden, ligt daar in deze rapportage het accent op. Nu echter steeds duidelijker wordt dat veel criminele samenwerkingsverbanden niet statisch zijn, maar bestaan uit individuen die flexibel zijn en voortdurend van samenstelling, rolverdeling en werkterrein veranderen, hechten College en Korpsleiding eraan om ook aandacht te besteden aan de aanpak van georganiseerde criminaliteit op andere thema's zoals fraude, vermogenscriminaliteit en geweld. Ook wordt aandacht besteed aan een breder scala van soorten onderzoeken. Immers niet alleen projectmatige onderzoeken, maar met name ook Teams Grootschalige Opsporing (TGO's), bijv. onderzoeken naar liquidaties in het criminele circuit, leveren een bijdrage aan de aanpak van georganiseerde criminaliteit. Al deze inspanningen worden verricht met inzet van dezelfde, beperkte, opsporingscapaciteit.

Geïntegreerde aanpak

De doelstelling uit 'Nederland Veiliger' betreft niet uitsluitend het strafrechtelijk aanpakken van csv's. Er bestaat brede overeenstemming over de noodzaak om georganiseerde criminaliteit geïntegreerd aan te pakken. Dat wil zeggen niet alleen langs strafrechtelijke weg, maar ook door het inzetten van bestuurlijke, fiscale en andere instrumenten, bijvoorbeeld verstoren en tegenhouden. Onder het motto 'misdaad mag niet lonen' heeft het afpakken van door misdaad verkregen vermogen daarbinnen speciaal de aandacht. Dat kan langs strafrechtelijke, maar ook langs fiscale of bestuurlijke weg. De geïntegreerde aanpak kenmerkt zich door intensieve informatiedeling en samenwerking met publieke en private partijen. Door geïntegreerd te werken kan schaarse capaciteit slimmer worden ingezet om zoveel mogelijk criminelen te raken. OM en Politie hebben in 2013 opnieuw aanzienlijke inspanningen geleverd om deze manier van werken verder te ontwikkelen. De programma's, projecten en structuren etc. die zijn opgezet om de geïntegreerde en financiële aanpak van de grond te krijgen en te intensiveren (vaak ook bedoeld voor andere vormen van criminaliteit dan alleen de georganiseerde misdaad) worden in deze rapportage bekend verondersteld. Daarover wordt in deze rapportage geen verantwoording afgelegd.

Methode en terminologie

Terminologie

In deze rapportage komen de begrippen ondermijning, georganiseerde criminaliteit en geprioriteerde aandachtsgebieden voor. Dat zijn geen synonieme, maar wel overlappende begrippen.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat georganiseerde criminaliteit op de geprioriteerde aandachtsgebieden als ondermijnd beschouwd kan worden. Maar ook niet-georganiseerde criminaliteit op deze aandachtsgebieden en criminaliteit op andere thema's kunnen ondermijnd zijn, dat wil zeggen dat deze vormen van criminaliteit (het vertrouwen in) maatschappelijke structuren schaden.

⁵ En andere opsporingsdiensten

Uitgangspunt van het OM is dat alle vormen van milieucriminaliteit en financieel-economische criminaliteit in principe een ondermijnend karakter hebben. Het gaat daarbij om vormen van criminaliteit met (potentieel) ingrijpende gevolgen voor maatschappelijke systemen, instituties, sociale verbanden en structuren. In deze context wordt ook organisatiecriminaliteit als georganiseerde criminaliteit beschouwd.

Method

Zoals in voorgaande jaren gaat deze rapportage over de aanpak van georganiseerde misdaad door arrondissementsparketten en regionale eenheden, alsmede door het Landelijk Parket (LP)/ de Landelijke Eenheid (LE) en het Functioneel Parket (FP)/ de Bijzondere Opsporingsdiensten(BOD-en).

Bij het genereren van het cijfermateriaal over aantallen onderzoeken en opgelegde vrijheidsstraffen is dit jaar voor de tweede keer gebruik gemaakt van het LZOZ/LOGC⁶. Het systeem is in het najaar van 2012 in gebruik genomen en was dus in 2013 voor het eerst een vol kalenderjaar in gebruik. Eerder werden de cijfers handmatig gegenereerd, middels informatie die was verkregen uit vragenformulieren. De cijfers over 2013 zijn vergelijkbaar met de cijfers uit voorgaande jaren. Ter vergelijking worden die meestal ook vermeld.

Cijfers over opgelegd ontnemingsmaatregelen zijn, net als in eerdere jaren, afkomstig van het Functioneel Parket, voorheen het Bureau Ontnemingswetgeving OM (BOOM).

Over de resultaten van de geïntegreerde aanpak in 2013 wordt de minister van VenJ middels het Jaarverslag RIEC-LIEC op korte termijn rechtstreeks geïnformeerd. Naar dat verslag wordt in deze rapportage verwezen.

Opzet

De rapportage bestaat uit drie hoofdstukken, met elk hun eigen invalshoek.

In hoofdstuk 1 wordt de aanpak van georganiseerde criminaliteit in algemene termen beschreven. In brede zin, dat betekent dat zowel de strafrechtelijke als programmatische of geïntegreerde aanpak aan bod komt.

Hoofdstuk 2 geeft een cijfermatig beeld van de strafrechtelijke aanpak van georganiseerde misdaad.

Hoofdstuk 3 draagt de titel 'Ondermijning in beeld' en brengt de georganiseerde ondermijnende criminaliteit en de aanpak daarvan in beeld aan de hand van verhalen. Met die keuze wordt nog explicieter dan in voorgaande jaren benadrukt dat cijfers van belang zijn, maar per definitie een eendimensionaal beeld van de werkelijkheid geven.

Het rapport besluit met een Conclusie.

Ondermijning in beeld

Van een achttal strafrechtelijke onderzoeken die anders in de anonimiteit van de cijfers zouden zijn gebleven, is in hoofdstuk 3 het verhaal opgetekend door een binnen het OM werkzame journaliste. Zij heeft daarvoor interviews gehouden met betrokken officieren van justitie en politiemensen. De verhalen laten zien welke gezichten de georganiseerde ondermijnende criminaliteit heeft, welke middelen OM en Politie inzetten bij het onderzoeken daarvan, tegen welke obstakels ze daarbij aanlopen en welke andere wegen dan strafrechtelijke ze daarbij bewandelen.

⁶ V.w.b. de vrijheidsstraffen is een koppeling gemaakt met Compass

1. De aanpak van georganiseerde criminaliteit

OM en Politie hebben in 2013 hun inspanningen voor de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit geïntensiveerd. Dat is een aanpak niet alleen langs strafrechtelijke weg (m.n. opsporen, vervolgen, ontnemen), maar ook middels het inzetten van bestuurlijke, fiscale en andere instrumenten, bijvoorbeeld het verstoren en tegenhouden. Onder het motto 'misdaad mag niet lonen' heeft het afpakken van door misdaad verkregen vermogen daarbinnen speciaal de aandacht. Dat kan langs strafrechtelijke, maar ook langs fiscale of bestuurlijke weg. De geïntegreerde aanpak kenmerkt zich door intensieve informatiedeling en samenwerking met publieke en private partijen. Van geval tot geval wordt bezien welk soort interventie of welke mix van interventies wordt toegepast. Door geïntegreerd te werken kan schaarse opsporingscapaciteit slimmer worden ingezet om zoveel mogelijk criminelen te raken. Met name regionaal spelen de RIEC's hierbij een belangrijke rol. Dit hoofdstuk beschrijft de aanpak op landelijk en op regionaal niveau en gaat op een aantal specifieke aspecten en achtergronden van die aanpak nader in. Daarbij lopen de geïntegreerde en de strafrechtelijke aanpak soms onvermijdelijk door elkaar.

Landelijk en regionaal

Het Functioneel Parket (FP) en het Landelijk Parket(LP) werken op landelijk en internationaal niveau aan de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Bij beiden is het denken in termen van barrièremodel en geïntegreerde of programmatische aanpak een vast onderdeel daarvan. Doordat deze twee parketten op landelijk niveau werken hebben ze minder te maken met de RIEC's.

De Landelijke Eenheid en het LP werken in tactische programma's. Daarin wordt per thema aangegeven wie de belangrijkste kopstukken en facilitators, clusters en criminele samenwerkingsverbanden (csv's) zijn. En ook welke andere dan strafrechtelijke interventies opportuun zijn. Het thema ontnemen en afpakken is een vast onderdeel van elk tactisch programma. De tactische programma's (zie paragraaf 2.1) dienen ook als kapstok voor de samenwerking met andere partners, zoals arrondissementsparketten en regionale eenheden, gemeenten, RIEC's, LIEC, Belastingdienst, IND, douane en private partners. Daarbij kan het gaan om bestuurlijke of fiscale handhaving jegens één of meer subjecten, maar ook om het vergroten van de bewustwording bij bedrijven en burgers door communicatie en/of voorlichting, betrekken van burgers en bedrijven bij preventieve- en tegenhoudmaatregelen, het verbreden van de informatiepositie, een effectievere handhaving en controle en het adviseren tot het aanpassen van wet- en regelgeving en/of een betere uitvoering daarvan. Het gaat om een groot aantal alternatieve bestrijdingsinterventies per jaar. In Hoofdstuk 2 wordt een aantal voorbeelden genoemd.

Binnen het domein van het FP is de geïntegreerde of programmatische aanpak een gegeven en wordt een groot deel van de signalen van ondermijnende criminaliteit anders afgedaan dan strafrechtelijk. In dat domein gaat het om een grote verscheidenheid aan criminaliteitsvormen, variërend van beleggingsfraude, fraude in de zorgsector, faillissementsfraude, mensenhandel/ uitbuiting en illegale tewerkstelling tot georganiseerde illegale handel in bedreigde dieren. Binnen de domeinen van de BOD-en wordt door de betrokken vakdepartementen en toezichthouders en het FP gezamenlijk focus en prioriteit aangebracht en vastgelegd in handhavingsarrangementen.

OM, bestuurlijke partners, toezichthouders en private partijen moeten elkaar vinden in de meest effectieve interventiestrategie ter bescherming van gemeenschappelijke belangen, nl. de integriteit van stelsels en van het bestuur. Het delen, analyseren en beoordelen van informatie zijn daarvoor cruciaal.

Voor de regionale eenheden en arrondissementsparketten is de aanpak van georganiseerde criminaliteit onderdeel van een veel bredere takenpakket. In alle regio's nemen OM en Politie deel aan vormen van geïntegreerde aanpak die rond de RIEC's tot stand zijn gekomen. Dat levert overal resultaten op⁷, hoewel deze aanpak niet overal even ver gevorderd is. Naast OM, politie, bestuur en Belastingdienst kunnen ook IND, UWV, KMar en bijzondere opsporingsdiensten partners in de geïntegreerde aanpak zijn. Daarnaast worden in toenemende mate private partners bij de aanpak betrokken. Bijvoorbeeld in het geval van mensenhandel strekt de samenwerking zich soms ook uit tot zorgpartners. Ook buiten RIEC-verband wordt in concrete onderzoeken of om concrete subjecten met externe partners samengewerkt, bijvoorbeeld met de Belastingdienst of de FIOD.

Samenwerking en verbinding tussen onderdelen van OM en Politie op regionaal en landelijk niveau vloeien voort uit het gegeven dat georganiseerde criminaliteit zich niets aantrekt van gemeente-, regio- of landsgrenzen. Het gaat dan bijvoorbeeld om samenwerking tussen landelijke en regionale recherche, tussen twee of meer diensten regionale recherche, tussen LP en FP, of tussen de blauwe- en rechediensten van een en dezelfde eenheid. Zowel regionale eenheden als de Landelijke Eenheid als hebben in de afgelopen jaren de handhaving en de opsporing met elkaar verbonden en daar ook innovaties aan toegevoegd.

Diverse aspecten van de aanpak

Afpakken

Een belangrijk onderdeel van de strategie bij de strafrechtelijke aanpak van georganiseerde criminaliteit is het afnemen van het met criminaliteit verdiende vermogen. Bij opsporingsonderzoeken moet vanaf de eerste voorbereidingen aandacht zijn voor het financiële aspect. Mogelijkheden voor het leggen van conservatoir beslag worden steeds vaker gezien en steeds vaker wordt ingezet op het vergoeden van schade aan slachtoffers, het vorderen van geldboete, ontneming of verbeurdverklaring. Extra inzet op witwassen is ook een uitvloeisel van de breed geïntensiverde aandacht voor het afnemen van crimineel vermogen. Concreet betekent dit dat vaker de keuze wordt gemaakt om een onderzoek primair of zelfs uitsluitend te richten op witwassen (i.p.v. op het gronddelict, bijv. drugshandel). Ook het afpakken van crimineel vermogen heeft een geïntegreerde dimensie, denk bijvoorbeeld aan het afpakken van crimineel vermogen middels naheffingen door de Belastingdienst of het intrekken of terugvorderen van uitkeringen door het UWV, SVB of gemeenten.

Subjecten, facilitators, vrijplaatsen en logistieke knooppunten

Criminele netwerken zijn steeds vaker fluïde en multidisciplinair. Individuen en clusters door het hele criminele circuit (vaak eenvoudig) zijn vaak met elkaar verbonden en houden zich bezig met diverse soorten criminaliteit. Aansluitend bij dat inzicht is in vrijwel alle regio's formeel of informeel sprake van een vorm van subjectgerichte, en daarmee vaak thema-overstijgende, benadering van georganiseerde criminaliteit. Het gaat om (lijsten van) subjecten, hoofddaders of facilitators, die met voorrang worden aangepakt. In Amsterdam is er de bekende Top 600-lijst. Ook de aandacht voor 1%MC's en Hollandse netwerken kan onder de noemer subject- of clustergerichte aanpak worden gerekend. Vanuit dezelfde lijn van denken krijgen vrijplaatsen en logistieke knooppunten steeds meer aandacht.

Woonwagenkampen zijn voorbeelden van vrijplaatsen. Bij logistieke knooppunten moet gedacht worden aan luchthavens en havens.

Het is dus tot op zekere hoogte kunstmatig om georganiseerde criminaliteit op de prioritaire aandachtsgebieden te scheiden van die op andere aandachtsgebieden, m.n. HIC⁸, ook in de aanpak.

⁷ Zie het jaarverslag Jaarverslag RIEC-LIEC 2013 (dat bij het afronden van deze rapportage nog moest verschijnen)

⁸ High Impact Crime

Een voorbeeld zijn overvallen waarbij sprake is van ripdeals die een relatie hebben met de handel in hennep. Vermogenscriminaliteit, denk m.n. gewelddadige overvallen, doet zich voor in vormen die maken dat hierbij in de praktijk gesproken kan worden van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.

Internationale samenwerking

Georganiseerde criminaliteit kent verschijningsvormen op lokaal niveau, maar is vaak nationaal of internationaal georganiseerd of vertakt. De aard van georganiseerde criminaliteit brengt daarom per definitie, naast lokaal en nationaal optreden, vaak internationale samenwerking met zich mee. Die vindt dan ook op grote schaal en over de hele breedte plaats, het meest prominent op het domein van LE en LP.

Dergelijke samenwerking kan de vorm aannemen van klassieke rechtshulp, gemeenschappelijke en parallelle onderzoeken, samenwerking met Europol en Eurojust, en niet-operationele samenwerking. M.n. in grensregio's en dan weer met name in de Limburgse Euregio neemt de internationale samenwerking intensieve vormen aan.

Limburg

Door de ligging van de provincie Limburg is de georganiseerde misdaad vaak internationaal georiënteerd. Het Bureau voor Euregionale Samenwerking (BES) speelt in het kader van de (gezamenlijke) bestrijding van de grensoverschrijdende criminaliteit in het Limburgse grensgebied (gevormd door de Euregio's Maas-Rijn en Rijn-Maas-Noord) een initiërende, coördinerende en ondersteunende rol. Het brengt partijen bij elkaar brengt en legt zo de basis legt voor gezamenlijke opsporingsonderzoeken of JIT's⁹. Het levert expertise en regelt zo nodig de inzet van tolken. Mede door de aanwezigheid van een Duitse liaison-magistraat en een Belgische liaison-jurist binnen de gelederen van het BES is het BES in staat het netwerk bij politie en justitie in de drie landen snel in stelling te brengen.

in het jaar 2013 zijn vier euregionale werkgroepen aan de slag gegaan op de thema's mensenhandel, criminele motorbendes, drugs en woninginbraken en rondtrekkende dadergroepen. Dit naar aanleiding van een afspraak tussen de Ministers van (Veiligheid en) justitie van België, Nordrhein-Westfalen en Nederland, om de grensoverschrijdende criminaliteit in het Limburgse grensgebied meer proactief te benaderen. Deze werkgroepen zijn in de loop van het jaar 2013 in een van start gegaan en plannen van aanpak zijn uitgewerkt. De politiediensten in de Euregio's werden betrokken. Informatie werd uitgewisseld en criminaliteitsbeelden werden opgesteld. Daarnaast werden best-practices besproken. De focus voor het lopende jaar is gericht op het uitvoeren van concrete acties en het boeken van concrete resultaten.

In 2013 heeft in samenwerking met België en Duitsland een aantal onderzoeken naar georganiseerde criminaliteit, waaronder een aantal JIT's, plaatsgevonden. Het betreft onderzoeken naar de handel in harddrugs, synthetische drugs, hennep en georganiseerde voertuigcriminaliteit. Deze onderzoeken maken deel uit van de in hoofdstuk 2 gepresenteerde cijfers.

⁹ Joint Investigation Team

2. Aanpak in cijfers

In de paragrafen 2.1 t/m 2.3 wordt cijfermatig inzicht gegeven in de strafrechtelijke aanpak van georganiseerde misdaad in 2013. In aansluiting op de doelstelling voor 2014 is daarbij veel aandacht voor projectmatige opsporingsonderzoeken op de prioritaire aandachtsgebieden. Maar ook zijn er cijfers over projectmatige onderzoeken die zich richten op georganiseerde criminaliteit op andere aandachtsgebieden en over andersoortige onderzoeken die zich richten op georganiseerde criminaliteit. Ook is aandacht voor het aantal opgelegde vrijheidsstraffen. Paragraaf 2.4 geeft wat cijfers over internationale opsporing. En paragraaf 5 bevat cijfermateriaal over het afpakken middels het strafrecht.

Waar relevant zijn de cijfers voorzien van een korte toelichting.

2.1 Landelijk Parket en Landelijke Eenheid

Overzicht 1 laat zien hoeveel onderzoeken in 2013 onder gezag van het LP zijn opgestart en afgerond op de prioritaire aandachtsgebieden. Ter vergelijking worden ook de aantallen vanaf 2009 gegeven. Weergegeven wordt het aantal tactisch gestarte en tactisch afgeronde onderzoeken op de speerpunten.

Overzicht 1, onderzoeken gestart en afgerond

Aandachtsgebied	2013		2012		2011		2010		2009	
	start	af	start	af	start	af	start	af	start	af
Cocaïne en heroïne ¹⁰	27	26	31	25	41	26	47	47	43	38
Mensenhandel/ mensensmokkel ¹¹	32	20	26	22	23	15	32	28	13	12
Synthetische drugs ¹²	17	26	34	26	20	14	24	23	19	13
Witwassen ¹³	67	63	56	29	41	9	16	10	13	7
Ideologisch	17	19	18	11	18	18	18	18	22	15
Henep ¹⁴	8	8	3	2	4	-	1	1	0	0
Vuurwapens en explosieven	2	2	1	1	2	2	6	4	3	1
Hollandse netwerken/ nationaal belang	11	4	9	7	2	5	10	2	10	9
Totaal	181	168	178	123	151	89	154	133	123	95

¹⁰ Van zowel de in 2013 gestarte als afgeronde cocaïne-onderzoeken werd er 1 uitgevoerd door de FIOD/ECD. In 2012 was dat hetzelfde en was er daarnaast sprake van 1 afgerond onderzoek door de KMar.

¹¹ Van de in 2013 gestarte mensenhandel- en mensensmokkelonderzoeken werden er 15 uitgevoerd door de KMar en 1 door de Inspectie SZW (in 2012 resp. 7 en 0). Van de afgeronde onderzoeken waren dat er resp. 6 en 1 (in 2012 resp. 6 en 0).

¹² Van de in 2013 opgestarte onderzoeken op het thema synthetische drugs werden er 8 uitgevoerd door de FIOD/ECD, van de afgeronde 11. In 2012 waren dat er resp. 10 en 6.

¹³ Van de in 2013 afgeronde witwassonderzoeken werd er 1 uitgevoerd door de FIOD/ECD. In 2012 was dat er geen. Wel was de FIOD/ECD toen uitvoerder van 2 gestarte witwassonderzoeken.

¹⁴ Van de in 2013 gestarte heneponderzoeken zijn er twee uitgevoerd door de FIOD/ECD.

Overzicht 2 bevat het aantal unieke tactische onderzoeken van LP/LE op de prioritaire aandachtsgebieden. Dat betekent het aantal gestarte plus het aantal afgeronde onderzoeken, gecorrigeerd voor overlap. Er zijn immers onderzoeken die in een jaar zowel tactisch starten als ook tactisch worden afgerond.

Overzicht 2 unieke onderzoeken op prioritaire aandachtsgebieden

Jaar	2013	2012	2011	2010	2009
Unieke onderzoeken op speerpunten	280 ¹⁵	253	185	217	168

Synthetische drugs

Bij de aanpak van synthetische drugs stond in 2013, net als in voorgaande jaren, de aanpak van (nieuwe vormen van) precursoren centraal. Immers, zonder precursoren geen synthetische drugs. Met name ging het om de (pre)precursoren van amfetamine en MDMA zoals APAAN en saffrol/PMK-achtigen. Ook werd er veel aandacht besteed aan GBL, de grondstof voor GHB. Waargenomen trends zijn verder de toename van het aantal illegale labs en dumpingen, de internationalisering en professionalisering van de georganiseerde synthetische drugsriminaliteit.

De aanpak is gericht op het strafrechtelijk aanpakken van deelnemers aan criminele netwerken en organisaties, maar ook op het frustreren van hun activiteiten door het verstoren van productieprocessen en de aanpak van facilitators. Gegeven de noodzaak om effectiever te zijn met schaarse capaciteit, gebeurt dit middels opsporingsonderzoeken, in beslagnames en andere (alternatieve) bestrijdingsinterventies.

Zo kregen in september 2013 tweeëntwintig handelaren die via het internet GBL aanboden via de mail een no-reply bericht van OM en Politie. Daarin werden zij gewaarschuwd dat zij het risico lopen zich schuldig te maken aan strafbare voorbereidingshandelingen voor de productie van GHB en daarmee op een gevangenisstraf van maximaal 6 jaar. Sinds afgelopen oktober zijn 21 handelaren gestopt met de handel in GBL. Eén website blijft ondanks een herhaalde waarschuwing GBL verkopen. Naar deze webwinkel wordt een strafrechtelijk onderzoek ingesteld.

Als respons op het toenemend aantal dumpingen is in 2013 begonnen met de oprichting van een Dumpingen team. Dit team is sinds eind 2013 op kleine schaal actief en werkt intensief samen met het bestuur. Begin 2014 is extra capaciteit ingezet samen met de drie zuidelijke regio's om snel en effectief kansrijke zaken op te pakken, in het bijzonder opslag- en productieplaatsen.

Witwassen en afnemen

De speerpunten binnen het thema witwassen zijn underground banking en financiële constructies. Eén van de verhalen in hoofdstuk 3 illustreert het thema financiële constructies. Net als in 2012 zijn er in 2013 tientallen opsporingsonderzoeken uitgevoerd die gericht zijn op ondergronds bankieren. Het beeld van het fenomeen underground banking is de afgelopen jaren sterk verbeterd, mede door het uitvoeren van opsporingsonderzoeken. Er ontstaat zicht op omvangrijke criminele contante geldstromen en netwerken die met specifieke modus operandi actief zijn in het ondergronds bankieren. Uit de opsporingsonderzoeken blijkt verder dat hoofdschakels die in beeld zijn binnen de andere programma's of thema's, gebruik maken van het ondergronds bankieren. En daarmee dat georganiseerde criminaliteit via een financiële aanpak is te bestrijden.

De bestrijding van deze vorm van witwassen levert veel kansen op om snel crimineel vermogen af te pakken. Zo werd in september 2013 in een underground banking onderzoek in Amstelveen €2,5 miljoen in beslag genomen. Van de helft daarvan werd door een van de verdachten, een koerier, direct afstand gedaan. Inzet is daarnaast om bankiers en brokers te vervolgen. Het LP en DLE delen hun kennis met ketenpartners en maken gebruik van alternatieve bestrijdingsinterventies. Zo wordt bijvoorbeeld via de media gepoogd het folkloristisch beeld van Hawala bankieren bij te stellen.

¹⁵ Net als in 2012 zijn ong. 40 hiervan zijn uitgevoerd door andere opsporingdiensten, m.n. FIOD/ECD of KMAR.

Overzicht 3 geeft de in 2013 opgelegde vrijheidsstraffen in eerste aanleg uit LP-onderzoeken op de speerpunten. De met 2013 vergelijkbare cijfers over 2012, 2011, 2010 en 2009 liggen op resp. 128, 128, 77 en 128. Het aantal van nul opgelegde vrijheidsstraffen op het aandachtsgebied hennep laat zich verklaren uit het feit dat alle onderzoeken op dit thema zich eind 2013 nog in de tactische fase of de vervolgingsfase in eerste aanleg bevinden. Met andere woorden: er is in deze zaken nog geen vervolging ingesteld of nog geen uitspraak door de rechter gedaan. Dit hangt samen met het feit dat hennep pas relatief kort tot de aandachtsgebieden van het LP behoort en de doorlooptijden van dit soort onderzoeken doorgaans lang zijn.

Overzicht 3: vrijheidsstraffen in eerste aanleg uit onderzoeken op prioritaire aandachtsgebieden

Aandachtsgebied	< 1 jaar	1≤2 jaar	2≤5 jaar	≥ 5 jaar	totaal
Cocaïne en heroïne	8	4	19	5	36
Mensenhandel en mensensmokkel	11	2	12	-	25
Synthetische drugs	1	-	3	3	7
Witwassen	11	10	9	-	30
Ideologisch	6	-	-	-	6
Hennep	-	-	-	-	-
Vuurwapens en explosieven	-	-	-	-	-
Hollandse Netwerken	23	3	3	3	32
Totaal	60	19	39	18	136

2.2 Arrondissementsparketten en regionale eenheden

Naast projectmatige onderzoeken op primair de geprioriteerde aandachtsgebieden, zijn er in 2013 projectmatige onderzoeken uitgevoerd op andere thema's, evenals TGO-onderzoeken met een link naar georganiseerde criminaliteit en korte klap- en reguliere onderzoeken uitgevoerd op de prioritaire aandachtsgebieden. Grofweg kan het onderscheid als volgt gemaakt worden. Bij korte klappen gaat het om ingrijpen op kansen en incidenten, bijvoorbeeld om het onderscheppen van een cocaïne-transport of het ontruimen van een MDMA-lab. Bij reguliere onderzoeken wordt doorgerechercheerd op een incident. Een projectmatig onderzoek is gepland, grondig voorbereid en langerdurend. TGO-onderzoeken worden gestart wanneer acuut grootschalig en ingewikkeld recherche-onderzoek nodig is, waarbij geen verdachte bekend is. Veelal gaat het hierbij om levensdelicten. In de context van deze rapportage gaat het dan bijvoorbeeld om liquidaties in het criminele circuit. Voor de samenstelling van een TGO worden tijdelijk rechercheurs aan andere opsporingsteams onttrokken, bijvoorbeeld van teams die werken aan een projectmatig onderzoek.

Al maken ze geen deel uit van de doelstelling op basis van Nederland Veiliger, toch worden al deze soorten onderzoeken hieronder in beeld gebracht. Ze dragen immers allen bij aan de aanpak van georganiseerde misdaad.

Eveneens bevat dit hoofdstuk cijfers over aantallen in eerste aanleg opgelegde vrijheidsstraffen.

Overzicht 4 laat het aantal projectmatige onderzoeken zien dat in 2013 door arrondissementsparketten en regionale eenheden is uitgevoerd op de prioritaire aandachtsgebieden. Het betreft zowel onderzoeken in de opsporings- als in de vervolgingsfase (eerste aanleg).

Onderzoeken door (primair) Bovenregionale Recherche, KMar of Bijzondere Opsporingsdienst maken onderdeel uit van de aantallen.

De stijging van het aantal onderzoeken op de thema's mensenhandel, witwassen en hennep zet door. Dit zijn dan ook de thema's waarvoor middels landelijke programma's en werkwijzen en in regionale veiligheidsplannen extra prioriteit is gegenereerd.

Overzicht 4: projectmatige onderzoeken op prioritaire aandachtsgebieden

Aandachtsgebied	2013	2012	2011	2010	2009
Cocaïne en heroïne	69	53	47	51	48
Mensenhandel en mensensmokkel	124	106	76	82	63
Synthetische drugs	24	18	15	10	10
Witwassen	102	73	57	57	42
Ideologisch	2	-	4	1	2
Grootschalige hennepsteelt	98	72	56	51	46
Vuurwapens en explosieven	11	5	4	4	6
Hollandse Netwerken	7	3	-	-	-
Totaal	437¹⁶	330	259	256	217

Overzicht 5 brengt het aantal onderzoeken van TGO's met een link naar georganiseerde criminaliteit in beeld. Het gaat dan bijvoorbeeld om een liquidatie in het criminele circuit. Het betreft zowel onderzoeken in de opsporings- als in de vervolgingsfase (eerste aanleg). Het aantal is gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Op dat aantal valt uit de aard van deze zaken niet te sturen. Een van de bekendste voorbeelden van een liquidatie-onderzoek is het langdurige en complexe onderzoek Passage. In januari 2013 werden in dat onderzoek in eerste aanleg o.a. tegen drie verdachten levenslange gevangenisstraffen uitgesproken. In hoofdstuk 3 zijn de verhalen opgetekend van twee andere liquidatie-onderzoeken.

Overzicht 5, TGO's met een link naar georganiseerde misdaad

TGO	2013	2012	2011	2010	2009
TGO totaal	83	66	52	56	31

Overzicht 6 laat zien dat in 2013 sprake was van 34 korte klappen en 33 reguliere onderzoeken op de prioritaire aandachtsgebieden¹⁷. Het betreft onderzoeken in de opsporingsfase en in de vervolgingsfase in eerste aanleg. In 2012 was er spraken van 32 reguliere onderzoeken en 35 korte klappen.

Overzicht 6, korte klappen en reguliere onderzoeken

Aandachtsgebied	Regulier	Korte klap
Cocaïne en heroïne	5	16
Mensenhandel en mensensmokkel	6	-
Synthetische drugs	4	4
Witwassen	5	5
Ideologisch	1	-
Hennep	8	5
Vuurwapens en explosieven	5	3
Totaal	34	33

¹⁶ Waarvan 15 door FIOD/ECD en Kmar. In 2012 werden van het totaal aantal onderzoeken er 10 uitgevoerd door FIOD/ECD en KMAR.

¹⁷ Dat is inclusief onderzoeken door primair Bovenregionale Recherche, KMar of Bijzondere Opsporingsdienst.

Overzicht 7 laat het aantal projectmatige onderzoeken zien op andere thema's dan primair de geprioriteerde aandachtsgebieden. Het betreft onderzoeken in de tactische fase en de vervolgingsfase in eerste aanleg.

In 2012 ging het om hetzelfde aantal onderzoeken (ruim 110). Bezien in relatie tot de 437 projectmatige onderzoeken op prioritaire aandachtsgebieden (overzicht 4), geven deze aantallen een indicatie van het gewicht dat aan deze overige thema's in de praktijk wordt toegekend binnen de aanpak van georganiseerde misdaad. Bij vermogenscriminaliteit gaat het bijvoorbeeld om een onderzoek naar een gewelddadige groep die ram- en plofkraken pleegt in heel Nederland. Bij een aanzienlijk deel van deze onderzoeken is het tweede aandachtsgebied waar het onderzoek zich op richt één van de prioritaire aandachtsgebieden. Vaak betreft dat witwassen. Voor een deel betreffen de 119 onderzoeken thema's waarop landelijke doelstellingen of programma's bestaan (HIC, OMG's¹⁸). De genoemde cijfers betreffen slechts een deel van de aanpak van zo'n thema, nl. het georganiseerde aspect ervan dat is aangepakt middels projectmatige opsporingsonderzoeken.

Overzicht 7, projectmatige onderzoeken op andere aandachtsgebieden

Aandachtsgebied	2013	2012
OMG's	6	3
Fraude	48	52
Levensdelicten	12	15
Vermogensdelicten	47	40
Levensdelicten	6	2
Totaal	119	112

Overzicht 8 geeft het aantal opgelegde vrijheidsstraffen weer dat in 2013 uit projectmatige onderzoeken op de prioritaire aandachtsgebieden is voortgevloeid. De vergelijkbare cijfers over 2012, 2011, 2010 en 2009 liggen op resp. 231, 250, 182 en 227.

Dat aantal is de afgelopen jaren ongeveer gelijk gebleven, terwijl het aantal onderzoeken een stijgende lijn liet zien. Wetenschappelijk onderzoek ligt er niet aan ten grondslag, maar uit de beschikbare cijfers in combinatie met wat in de praktijk wordt waargenomen, leiden wij de volgende verklaring af. De beschikbare cijfers laten zien dat waar het aantal onderzoeken de afgelopen jaren is gestegen, het totaal aantal parketnummers (dus bij het OM aangeleverde verdachten) ongeveer gelijk is gebleven. M.a.w., dat het aantal parketnummers dat gemiddeld uit een onderzoek voortkomt is gedaald. Dit hangt samen met het veranderende karakter van csv's en daarmee de toenemende aandacht voor een subjectgerichte aanpak (beroepscriminelen, facilitators). Waargenomen wordt ook een samenhang met de toenemende geïntegreerde aanpak van georganiseerde misdaad, waardoor subjecten in toenemende mate (ook) anders dan strafrechtelijk worden aangepakt. Tot slot geldt dat de vervolgingscapaciteit bij het OM is niet toegenomen en dat derhalve een strak onderzoeksmanagement gericht op een bepaald aantal strafzaken noodzakelijk is.

Overzicht 8: ap-en: vrijheidsstraffen uit projectmatige onderzoeken op de prioritaire aandachtsgebieden

Aandachtsgebied	< 1 jaar	1≤2 jaar	2≤5 jaar	≥ 5 jaar	totaal
Cocaïne en heroïne	5	5	12	9	31
Mensenhandel en mensensmokkel	29	12	14	6	61
Synthetische drugs	11	5	7	1	24
Witwassen	24	20	5	3	52

¹⁸ Outlaw motor gangs, ook wel aangeduid als 1%MC's.

Ideologisch	-	-	-	-	-
Hennep	20	16	13	2	51
Vuurwapens en explosieven	2	-	-	-	2
Hollandse Netwerken	10	-	1	3	14
Totaal	101	58	52	24	235

Overzicht 9 geeft het aantal opgelegde vrijheidsstraffen dat in 2013 is voortgevloeid uit TGO's met een link naar georganiseerde criminaliteit. Het totaal bedraagt 41 opgelegde vrijheidsstraffen. De daarmee vergelijkbare aantallen uit 2012, 2011, 2010 en 2009 bedragen resp. 24, 30, 15 en 11.

Overzicht 9: vrijheidsstraffen uit TGO's

TGO	<1 jaar	1≤2 jaar	2≤5 jaar	≥ 5 jaar	totaal
Totaal	12	-	8	21	41

2.3 FP en BOD-en

In overzicht 10 is het aantal onderzoeken weergegeven dat onder gezag van het FP is uitgevoerd. Het betreft zowel onderzoeken in de tactische fase als in de vervolgingsfase in eerste aanleg. Het betreft m.n. onderzoeken door de Bijzondere Opsporingsdiensten Fiod, Inspectie SZW, NVWA-IOD, VROM-IOD en ILT-IOD. Veertig onderzoeken zijn uitgevoerd door de politie (IMT's, IFT en regionale eenheden). In 2011 is voor het eerst over het FP gerapporteerd. De aantallen hieronder zijn daarmee vergelijkbaar, zij het dat ze sinds 2012 zijn weergegeven in 4 i.p.v. 6 hoofdcategorieën.

Overzicht 10: onderzoeken onder gezag van het FP

Aandachtsgebieden	2013	2012	2011
Financieel Economische Criminaliteit	110	113	104
Financieel Economische Criminaliteit / Witwassen		-	10
Financieel Economische Criminaliteit / Zware Milieucriminaliteit		-	2
Mensenhandel	12	10	8
Witwassen	61	40	19
Witwassen / Zware Milieucriminaliteit		-	2
Zware Milieucriminaliteit	52	42	30
Overige		-	1
Totaal	235	205	176

In overzicht 11 zijn de vrijheidsstraffen gegeven die in 2013 in eerste aanleg zijn opgelegd in FP-zaken. Het aantal van 88 in 2013 is vergelijkbaar met een aantal van 64 in 2012.

Het hoge aantal korte vrijheidsstraffen komt uit een bekend en omvangrijk onderzoek naar fraude met kinderopvangtoeslag.

Overzicht 11

	< 1 jaar	1≤2 jaar	2≤5 jaar	≥ 5 jaar	totaal
Totaal	65	14	8	1	88

2.4 Joint Investigation Teams (JIT) en parallelle onderzoeken

Op de prioritaire aandachtsgebieden werd door arrondissementsparketten en regionale eenheden dertienmaal met het buitenland samengewerkt in een gezamenlijk onderzoeksteam (JIT, zeven keer) of parallel onderzoek (zes keer). In 2012 was dat ook in totaal dertien maal. Bij de Landelijke Eenheid/ het LP vond in 2013 vier maal samenwerking plaats middels JIT of parallel onderzoek. In 2012 was dat vijf maal. Een gelijkblijvend beeld, dus.

2.5 Afpakken middels het strafrecht

Uit gegevens van het Functioneel Parket (voorheen Bureau Ontnemingswetgeving OM) blijkt dat in 2013 door de rechter ontnemingsmaatregelen zijn opgelegd voor een totaalbedrag van ongeveer 86 miljoen euro, gerelateerd aan een aantal delicten die vallen onder de prioritaire aandachtsgebieden. Het grootste deel van de opgelegde maatregelen betroffen strafzaken ter zake Opiumwetdelicten (ong. 40 miljoen euro), witwassen (34 miljoen euro) en deelname criminele organisatie (ong. 9 miljoen euro). Het vergelijkbare totaalbedrag in 2012 was 70 miljoen euro¹⁹.

¹⁹ In 2013 is in totaal (dus breder dan de genoemde delicten die vallen onder de geprioriteerde aandachtsgebieden) 90 miljoen euro geïncasseerd uit geëxecuteerde ontnemingsmaatregelen (doorgaans één of meerdere jaren voorafgaand aan de incasso opgelegd), waaronder schikkingen, en uit verbeurdverklaringen.

3. Ondernijning in beeld

In de volgende acht verhalen wordt zichtbaar hoe de georganiseerde ondernijnende criminaliteit en de aanpak ervan er in de praktijk uitzien²⁰.

Daarbij komen veel van de aspecten die in hoofdstuk 1 en 2 genoemd zijn aan de orde.

I “Standaard opsporing voldoet niet in spywereld”

Een dubbele liquidatie in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt en verontrustende CIE-informatie waren de sleutel naar illegale wapenhandel in een Amsterdamse spyshop. Vuurwapens bleken daar als warme broodjes over de toonbank te gaan. “De winkel was een broedplaats voor criminaliteit.”

Op 29 december 2012 vond de geruchtmakende moord plaats op twee Marokkaanse mannen in de Staatsliedenbuurt. Ze werden geliquideerd in een Landrover. De auto bleek voorzien van een bakken, ‘track and trace’ materiaal waardoor de auto makkelijk opgespoord kon worden. Het bakken- op zich niet illegaal- was terug te brengen naar een spyshop in Amsterdam. Maar na verontrustende informatie van de CIE over de spyshop gingen alle alarmbellen af. “We hoorden dat de eigenaar van de shop, F.el O., vanuit zijn winkel in vuurwapens handelde. Aanleiding om in maart 2013 een uitgebreid onderzoek te starten”, vertelt de zaakofficier.

Het onderzoeksteam had al snel door dat ‘de standaard’ aan opsporingsmethoden niet voldoet in de spywereld. Talloze spionage-artikelen, jammers, legale en illegale spullen werden in de winkel verkocht. De officier voorzag daarom dat taps weinig op zouden leveren. “Ook valt politie in de buurt van de spyshop op. Mensen zijn daar erg scherp op agenten, waardoor observeren niet mogelijk was. Daarom kozen we voor een andere aanpak: we namen de DLOS (Dienst Landelijke Operationele Samenwerking) in de arm voor technische ondersteuning. Zij slaagden er gelukkig in om heimelijk camera’s te plaatsen zodat we goed zicht op de winkel hadden.”

IP-tap

Daar bleef het niet bij. Waar F. over de nodige apparatuur beschikte om zijn praktijken goed af te schermen, lukte het de politie toch om een IP-tap op zijn privécomputer aan te sluiten. “Met die IP-tap lifften we mee op het wifi-netwerk van F. Hij bekeek thuis vaak de camerabeelden van wat zich in zijn winkel afspeelde. Door die tap konden wij dus met hem meekijken”, vertelt de zaakofficier. Dat wierp snel vruchten af: er verscheen een man in beeld die in een verborgen kantoortje met een revolver zwaaide.

De betreffende zaak bestond uit een belwinkel op straatniveau, de spyshop zat in de kelder. Daar bevond zich het afgesloten kantoortje, waar zich schimmige zaken afspeelden. In die ruimte werd OVC (Opnemen Vertrouwelijke Communicatie) geplaatst. “Zo konden we de gesprekken over wapens afluisteren. We hopen nog in een enkel geval in kaart te brengen wie er precies over wapens spraken. Over de OVC konden we ook horen dat er pistolen werden doorgeladen”, aldus de zaakofficier. Langzaam werd de werkwijze van de verdachten zichtbaar: vanuit de winkel werd in versluierd taalgebruik gebeld, vervolgens kwam een man op de fiets aangereden. Deze ‘fietser was de wapenleverancier, en vervoerde de wapens gewoon in zijn fietstassen. De fiets was overigens een bewuste keuze: zo liep hij minder risico om gepakt te worden. Hij reed als een braaf burger: altijd met fietsverlichting en hij stopte keurig voor rood licht.

²⁰ De quotes in de verhalen geven de beelden en beleving weer van individuele collega’s.

Undercover

De klapdag was rond kerst gepland, maar voor die tijd wilde het onderzoeksteam de wapens als hard bewijs in handen krijgen. De methode? Een Werken Onder Dekmantel (WOD)-traject. Een WOD-medewerker werd de zaak ingestuurd om wapens te kopen. "Al snel hoorden we per toeval over de tap dat deze persoon niet werd vertrouwd. Toen we dat hoorden zijn we bij elkaar gekomen voor een crisioverleg. We kwamen tot de conclusie dat het beter was om dit traject af te sluiten. In een later stadium is er nogmaals overleg geweest en hebben we de keuze gemaakt om er nog één keer vol voor te gaan in een nieuw WOD-traject", vertelt de teamleider van de politie. Er werd gekozen voor een andere tactiek: het contact moest niet direct, maar via een Engelsman lopen die we in de spyshop hadden gespot. Zijn bezoek aan de shop hing toen samen met de aanschaf van wapens.

Dit keer werden twee WOD-medewerkers uit het buitenland ingevlogen, die er qua type ruiger uitzagen en Engels spraken. De WOD-medewerkers ontmoetten de Engelsman in de kroeg, raakten aan de praat en de Engelsman was direct onder de indruk van het duo. "De man sprak meteen honderduit over de spyshop. Ook liet hij een wapen zien op het toilet. De volgende dag nam hij hen meteen mee naar de shop en lukte het de undercoveragenten om wapens aan te kopen. Daarmee was het bewijs rond", zegt de officier. Eigenaar F. wist overigens precies wat er besteld kon worden bij de 'fietser'. Hij had liever niet dat de wapens lang in zijn spyshop lagen, omdat hij bang was zijn winkel kwijt te raken. De 'fietser' werd daarom kort voor aankoop gebeld. Hij kwam dan meteen op zijn fiets, met de wapens in de fietstassen.

Winkel gesloten

De angst van F. werd waarheid. De spyshop is inmiddels op last van de gemeente Amsterdam gesloten. Een recherchekundige hield zich bezig met de bestuurlijke rapportage. "Een spyshop is niet vergunningplichtig. Wat heeft de gemeente nodig om een winkel te sluiten? Die vraag stond centraal. We hadden bewijs nodig dat er vuurwapens voorhanden waren in een publieke ruimte, want dan is de openbare orde in het geding en kan de gemeente optreden. Ik wilde aantonen dat de spyshop een broedplaats voor criminaliteit was. Op basis van informatie uit ons succesvolle WOD-traject kon ik dat gelukkig hard maken en is de zaak uiteindelijk twee weken na de klapdag gesloten." De gemeente Amsterdam was erg blij met het onderzoek, sindsdien is de gemeente ook alerter op spyshops als risicobranche.

Tijdens de klapdag op 18 februari 2014 zijn vuurwapens, nepwapens en contant geld in beslag genomen. Er werden doorzoekingen gedaan in negen panden. Bij die doorzoekingen heeft defensiepersoneel geassisteerd, zij zochten naar verborgen ruimtes. Door de bevindingen over de OVC ontstond het vermoeden dat F. kennis over verborgen ruimtes had gedeeld met de overige verdachten, en dat bij doorzoekingen op verschillende adressen daarom sprake kon zijn van verborgen ruimtes. Dit vermoeden werd bevestigd: er werd een vuurwapen aangetroffen op een van de locaties. Er zijn meerdere verdachten. De hoofdverdachte F., een werknemer van de spyshop en de 'fietser' is wapenhandel ten laste gelegd.

De inhoudelijke behandeling start naar verwachting niet voor de zomer.

II Methode drughandelaren bijzonder hightech

Gehackte internetsites van havenbedrijven, heimelijk geplaatste keyloggers, dekmantelbedrijven en containers vol cocaïne. Zo maar wat ingrediënten uit de LP-zaak Dagger die aantonen dat drughandelaren inventiever worden. De criminele samenwerkingsverbanden uit het onderzoek kenmerken zich door een geavanceerde, tot de verbeelding sprekende werkwijze.

De verdachten haalden grote partijen cocaïne uit Zuid-Amerika binnen. De hoofdverdachte is F.B., eigenaar van een als dekmantel fungerende import- en exportonderneming die is gevestigd in een middelgrote Zuid-Hollandse gemeente. De zaakofficier vertelt dat onder andere vanuit dat transportbedrijf coketransporten werden geregeld. "Sporttassen met drugs werden in Zuid-Amerikaanse havens in containers geplaatst, tussen de ladingen van onwetende handelaren en vervolgens in Europese havens uitgehaald."

Dat gebeurde onder andere in de haven van Antwerpen. Met onderzoeksinformatie uit België is de Nederlandse Landelijke Recherche in 2012 een onderzoek gestart onder leiding van het Landelijk Parket. Uit die informatie bleek dat Nederlanders betrokken waren bij het hacken van de internetsites van grote Belgische containerterminals. Zo kwamen de criminelen in het bezit van pincodes waarmee ze de locatie en verplaatsing van de containers konden manipuleren. De codes zijn bedoeld voor reguliere chauffeurs om de containers op te halen. Omdat criminelen zorgden dat ze eerder waren, verdwenen veel containers als sneeuw voor de zon. Reden voor de Belgische collega's om een onderzoek te starten. Later kwam dus ook Nederland in actie.

Kwaadaardige software

"Onder andere uit taps en observaties zagen we dat containers door de criminelen werden opgehaald en gedumpt, teruggebracht 'als foutief afgehaald' of ze werden wel naar de bestemming gebracht en keurig afgesloten met containerzegels om te verhullen dat containers al geopend waren", vertelt een betrokken rechercheur. Om de pincodes te achterhalen installeerden de hightech opererende hackers kwaadaardige software, verborgen in de bijlage van een e-mail. Bij opening infecteerde malware de computer. Hierdoor werden screenshots van bestanden over containertransporten digitaal doorgestuurd naar de computers van de criminelen.

"Ze gebruikten geavanceerde methodes die we nog niet eerder zagen. Zo plaatsten ze ook keyloggers vermomd als externe harde schijven of stekkerdozen bij de computers van douane expediteurs. Ze taptten dus de computers af van diegenen die de pincodes verstrekten en zagen zo precies wanneer welke container aankomt. Vervolgens haalden de drughandelaren de containers op voordat de officiële chauffeur verscheen", zegt de zaakofficier. De apparatuur werd vermoedelijk geregeld door O.A., die banden heeft met een spyshop waar de apparatuur te koop is. Het technische onderzoek was overigens volledig in handen van de Belgen.

De criminelen regelden op deze manier meerdere drugstransporten. Totdat de Belgische en Nederlandse politie en justitie hen op de korrel kregen. "Puzzelstukjes vielen met informatie van de Belgen en eigen onderzoek naadloos ineens. Meldingen van gestolen containers en diverse transporten werden gelinkt aan de Zuid-Hollandse import- en exportonderneming. Dat bedrijf bracht ons weer bij de eigenaar: topcrimineel F.B. We besloten hem te tappen en observeren omdat we vermoedden dat hij voor meerdere groeperingen faciliteert bij drugstransporten", aldus de LP-officier.

Meerdere groepen

Uit tapgesprekken kwam naar voren dat vermoedelijk meerdere criminele groepen gebruik maakten van F.B. en zijn kompanen. Waaronder de club van de Haagse topcrimineel P.S. en het criminele samenwerkingsverband rond de bekende crimineel M.R. F.B. regelde de transporteurs en of

chauffeurs die de ladingen in de haven ophaalden. Samen met zijn kompanen fungeerde hij als 'uithaler' van de cocaïne. "Het doorgeven van de pincodes ging waarschijnlijk niet via F.B. We denken dat O.A. ze verstrekte en iemand op pad stuurde om de codes persoonlijk aan de wachtende chauffeurs door te geven. We hebben namelijk nooit zoiets via F.B. zijn communicatiemiddelen kunnen traceren", zegt de rechercheur.

Een aantal keer gaat het finaal mis met de transporten. Het geruchtmakendste voorbeeld is een transport dat al in de haven van Antwerpen onderschept had moeten worden.. Chauffeur Ronnie de J. wachtte in opdracht van F.B. op de gehackte pincodes en een teken om de container met artisjokhart en de cocaïne bij de haven op te pikken. Tot zijn grote schrik kwam hij er daar achter dat de reguliere chauffeur hem voor was. De drugshandelaren zagen zo al eerder honderden kilo's cocaïne aan hun neus voorbij gaan, en besloten deze partij daarom achterna te rijden. Uiteindelijk reden de verdachten de onwetende chauffeur klem, wat resulteerde in een gewelddadige overval. Er werd geschoten met Kalasjnikovs, waarna de criminelen snel hun coke uit de container haalden. Door haast gedreven vergaten ze maar liefst 110 kilo cocaïne. Ook bleef een achtergebleven telefoon tot vreugde van de politie intact.

Uit de historische telefoongegevens van het toestel kwamen tien prepaidnummers naar voren die op of omstreeks de overval werden gebruikt. Een aantal op het plaats delict. Op basis van die gegevens en externe informatie ontstond het vermoeden dat ook P.S. op de achtergrond betrokken was. "Vermoedelijk reed hij vanuit Nederland naar de overvallers om hen op te halen", vertelt de officier.

Het omvangrijke straf dossier van Dagger is inmiddels rond. De zaaksofficier is erg tevreden over de nauwe samenwerking met de Belgische justitie. "We hadden dagelijks contact over onderzoeksbevindingen en waren het eens over belangrijke beslissingen. Op internationaal niveau hebben we daarom cruciale kennis van zaken kunnen delen." Het onderzoek Dagger bracht meerdere verdachten in beeld. Het OM moet nog beslissen wie van hen vervolgd gaat worden.

III “Wie de groep dwarsboomde werd beschoten”

In de nacht van 10 op 11 september 2012 werd een Turkse man in Tilburg met vijf kogels doorzeefd, maar overleefde wonderwel. Aanvankelijk richtte het onderzoek TGO Kapel van het parket Zeeland West-Brabant zich uitsluitend op dat schietincident, totdat gedurende het onderzoek de contouren van een Turkse criminele organisatie zichtbaar werden.

De schietpartij in Tilburg had alles weg van een liquidatie. Daarom werd diezelfde nacht voor een TGO gekozen. “Het slachtoffer was een paar dagen niet aanspreekbaar, toen hij dat wel was hield hij zijn lippen stevig op elkaar. Voor ons een belangrijk signaal dat het slachtoffer in het criminele milieu verkeerde”, vertelt de zaakofficier.

Dat vermoeden werd versterkt door alarmerende processen verbaal van de CIE (Criminele Inlichtingen Eenheid) en RID (Regionale Inlichtingen Dienst). Daarin stond bijvoorbeeld dat de schietpartij in Tilburg was uitgevoerd in opdracht van een zekere meneer X, leider van een gewelddadige, Turkse criminele organisatie. Hij zou met zijn kompanen in Tilburg zijn neergestreden om op grote schaal af te persen en angst te zaaien. “X deelde duidelijk de lakens uit. Diverse pogingen tot liquidaties en dreiging met geweld hadden grote impact op de veiligheidsgevoelens van de Turkse samenleving in Tilburg”, aldus de zaakofficier. De Turkse organisatie richtte zich op allerlei criminele activiteiten: handel in softdrugs, harddrugs, overvallen en afpersingen. Zolang er maar geld te halen was.

Nieuwe strategie

De officier vertelt dat de criminelen buitensporig geweld gebruikten om hun positie te beschermen. “Wie de groep dwarsboomde werd zonder pardon beschoten. Het TGO richtte zich vooral op de schietpartij, maar enkel de schutter vinden loste niks op. We hadden immers te maken met een criminele organisatie. Daarom kozen we voor een andere strategie.” De zaakofficier legt uit hoe het onderzoeksteam werd omgevormd. Het TGO team werd aangevuld met rechercheurs van de Regionale Recherche Dienst van de politie Zeeland West-Brabant, om voldoende kennis en kunde op het gebied van zware criminaliteit aan boord te krijgen.

Het kersverse onderzoeksteam wist dat X de grote baas was, maar hij zwierf tijdelijk rond in het buitenland. Bewijs tegen hem vergaren bleek een lastige missie. De officier besloot het roer om te gooien: “We wilden de hele organisatie in kaart te brengen. Daarom gingen we individuele zaken stapelen om zo veel mogelijk bewijs tegen alle personen uit de club verzamelen. Al die individuele feiten leidden uiteindelijk naar de modus operandi van de hele keten. Neem bijvoorbeeld een verloren partij drugs. We zagen bij dat soort problemen meteen dat verschillende verdachten elkaar belden, het probleem bespraken en tot een aanpak kwamen. Explosief geweld werd wel eerst met de grote baas overlegd.”

Het onderzoeksteam richtte zich naast de criminele organisatie ook nog steeds op het schietincident. Al snel kwamen gedurende het onderzoek nog twee schietincidenten boven water, waarbij twee mannen in de benen waren geschoten. Uit CIE informatie bleek dat de Turkse man die in koelen bloede vijf keer beschoten was, verantwoordelijk werd gehouden voor een verloren partij drugs. “De zaak waarop de CIE vermoedelijk doelde wisten we boven water te krijgen. In Italië was een partij heroïne gepakt, de zwager van het Turkse slachtoffer zat daarvoor vast. Die partij rechercheerden we uit en een aantal leden van de organisatie van X was er vermoedelijk bij betrokken. De heroïne moest van Turkije naar Nederland komen, maar werd in Italië onderschept”, aldus de zaakofficier.

Gecontroleerd transport

In samenwerking met Turkije werd tijdens het onderzoek ook een partij XTC gecontroleerd afgeleverd per auto van Nederland naar Turkije. “Een mooi voorbeeld van succesvolle internationale

samenwerking. Het transport leverde een extra strafbaar feit op en leidde tot een intensievere samenwerking met de autoriteiten in Turkije. Zij waren op hun grondgebied verantwoordelijk voor het pakken van de drugs en de verdachte en hadden daardoor ook een belang. Door Turkije actief bij het onderzoek te betrekken, verliep de samenwerking extra soepel." Binnenslands werd met de gemeente gekeken naar andere mogelijkheden dan enkel strafrechtelijk optreden. Iets wat steeds vaker gebeurt. De officier vertelt dat met de gemeente Tilburg nadrukkelijk werd gezocht naar een bestuurlijke interventie, maar die mogelijkheden bleken er niet te zijn. De verdachten leefden in een gesloten wereld. Hen verstoren door vergunningen of uitkeringen in te trekken had daarom helaas geen zin.

De klapdag van TGO Kapel was 1 oktober 2013. De hoofdverdachte werd in België aangehouden en uitgeleverd aan Nederland. Het strafdossier bevat inmiddels veertig zaaksdossiers en evenveel verdachten. Vanwege de eerdergenoemde stapeltechniek zijn er veel verschillende feiten: poging tot moord, afpersingen, hennepkweek, export van XTC, een criminele organisatie, vuurwapenbezit en bedreiging. De acht verdachten die de kern vormen zitten in voorlopige hechtenis. "De zaak tegen de hoofdverdachte wordt bewijstechnisch steeds sterker en naar verwachting zullen we deze succesvol vervolgen voor de drie schietincidenten, het leiden van een criminele organisatie, vuurwapenbezit en drugshandel", zegt de zaakofficier.

Hij benadrukt dat het maatschappelijke resultaat van dit onderzoek van groot belang was voor het OM. "Uit onderzoek van de CIE en RID bleek dat er grote angst heerste onder de Turkse bevolking in Tilburg. Wij wilden die onrust wegnemen. We hebben de CIE en RID daarom onlangs opnieuw de voelsprietten laten uitsteken. De rust leek op dat moment gelukkig wedergekeerd." De inhoudelijke behandeling start naar verwachting in 2015.

IV Familie opereerde als professioneel 'hennepbedrijf'

Een groothandel 'in landbouwgoederen en luchtbehandelingsapparatuur' met een megaomzet, tientallen hennepkwekerijen en henneptransporten naar Engeland. Het onderzoek Paine naar de Rotterdamse familie L., legde een vermoedelijk goed georganiseerd netwerk bloot. De scheidslijn tussen legale en illegale business lijkt flinterdun.

Het onderzoeksteam startte nadat informatie binnenkwam dat vader L. en zijn twee zoons zich bezig zouden houden met internationale handel van verdovende middelen. Zoon A.L. zou een gigantische groothandel voor onder andere growshops hebben, waarmee hij bakken met geld verdiende. De jaaromzet? Enkele tientallen miljoenen euro's. Bovendien zou hij een structuur van andere bedrijven hebben opgericht om geld wit te wassen.

De groothandel YZ in de omgeving van Den Haag was op zich niet illegaal, en de spullen die hij verkocht niet verboden. Opvallend was wel dat ze bijvoorbeeld hennepzaadjes verkochten en geen tomatenzaadjes. Maar ook dat viel nog keurig binnen de grenzen van de wet. "Waar YZ de fout in ging is dat ze spullen verkochten aan particulieren waarvan ze konden weten dat het bestemd was voor hennepkwekerijen. En dat maakt A.L. en kompanen mogelijk willens en wetens medeplichtig aan het exploiteren van hennepkwekerijen", aldus de zaakofficier van het AP Rotterdam.

Om dat verwijt hard te maken werd de volledige administratie van de groothandel grondig doorgelicht. YZ verkocht aan branche-eigen bedrijven, zoals growshops. Maar ook aan branchevreemde bedrijven, waaronder een Chinees restaurant. "Dat vonden we opvallend. Wat heeft een restauranthouder daar nou te zoeken? We keken ook naar de interne afspraken bij de groothandel. Zo hoorde het baliepersoneel te vragen naar een kvk-uitdraai, om te checken of het een geregistreerd branche-eigen bedrijf is. Bovendien dienden ze alert te zijn op signalen die duiden op hennepkwekerijen, en daar ook voor te waarschuwen. Maar we kwamen erachter dat er niet moeilijk werd gedaan. Branchevreemde bedrijven en particulieren konden ook gewoon materiaal kopen. Ze werden in de administratie bewust niet bij naam genoemd, maar verhuld onder de code: debiteur 0. Later bleek in ons onderzoek dat iemand zonder moeite een complete hennepkwekerij kon aankopen. Hennepplanten en hennepzaadjes inclusief advies", aldus de tactisch coördinator van de politie.

Hennepkwekerijen

Dat de zaak niet klopte, werd wel duidelijk. Om meer zicht te krijgen in de duistere zaken werd een observatieteam op pad gestuurd. De observanten volgden klanten die flink hadden ingeslagen naar woningen en loodsden. "We observeerden bij die panden en deden vervolgens een warmtemeeting. Bij afwijkingen was sprake van hennepkwekerijen, die meteen werden opgerold. De betrokkenen werden vervolgens als getuige of verdachte gehoord over de gang van zaken bij de groothandel. Zo probeerden we meer inzicht te krijgen in de werkwijze van A.L., zijn klantenbestand en YZ", vertelt de coördinator. Gedurende het onderzoek was sprake van informatiedeling in RIEC-verband. Uiteindelijk werden 27 hennepkwekerijen opgerold waar YZ bij betrokken was.

Al snel kwam ook A's broer K.L. in beeld als de man die leiding gaf aan een organisatie die zeer grote hennepkwekerijen opzette. Een legale baan had K.L. niet. A.L. leverde zijn broer dus bewust materiaal om de hennepkwekerijen op te bouwen. Uiteindelijk werden negen omvangrijke hennepkwekerijen ontmanteld die vermoedelijk aan K.L. toe te schrijven zijn. Kwekerijen met vierduizend planten en een jaaromzet van ruim 3 miljoen euro waren geen uitzondering. "A.L. faciliteerde illegale hennepkwekerijen met YZ. Dat maakt hem volgens onze verdenkingen medeplichtig. Verder werd de WWFT (Wet Ter Voorkoming van Witwassen en Financieringen van Terrorisme) overtreden. Bij YZ werden extreem hoge rekeningen, die boven de €15.000 gemeld moesten worden, verhuld door ze 'doormidden te knippen'. Een bon van €28.000 werd dus in tweeën gedeeld, zodat er geen argwaan ontstond", vertelt de zaakofficier.

Keten

De familie opereerde als een professioneel bedrijf. "Onderzoek wees uit dat ze een goed georganiseerd netwerk vormden. A.L. regelde via YZ het materiaal voor de kwekerijen van K.L. De hennep afkomstig uit die kwekerijen werd geoogst en ging vermoedelijk door naar oom F.L. Hij bewerkte de hennep samen met de gebroeders en exporteerde het vervolgens naar Engeland en Ierland", legt de officier uit.

F.L. zou deze schakel vanuit een vakantiewoning in Moerdijk runnen. De geprepareerde hennep werd bij het transport goed verstoppt, bijvoorbeeld in postpakketten met papiershredders als deklading. De hennep werd in duizenden kilo's per vliegtuig, of 'on wheels' naar Engeland geëxporteerd. In afgeluisterde gesprekken in het onderzoek bleken de verdachten openlijk te spreken over de drugstransporten. "Mooi bewijs, want nadat ze aangehouden werden, hebben de verdachten zich consequent op het zwijgrecht beroepen. Er is uiteindelijk 300 kilo in beslag genomen in losse pakketjes in Europa. De verdachten verdienden volgens ons miljoenen met de productie van en de handel in softdrugs", aldus de zaakofficier.

Het afpakken van het crimineel verkregen vermogen zou de verdachten daarom het meest pijn doen. Dit was dan ook het hoofddoel van het onderzoek. Op de dag dat de zaak werd opgerold werd beslag gelegd op: €2.800.000 cash, 59 bankrekeningen (totaal saldo: € 5.587.231), vijf bedrijfspanden, veertig kg. gedroogde hennep, drie vuurwapens, jammers, luxe bolides, sieraden en zes Harley Davidson motoren. Voor de business van F., K. en A. loopt de ontnemingsvordering in ieder geval op tot in de miljoenen euro's.

Na 2,5 jaar onderzoek werden elf hoofdverdachten aangehouden, zij worden allemaal vervolgd. De inhoudelijke behandeling van de zaak start naar verwachting in juli 2014. Naast de kernverdachten, zijn nog 129 andere verdachten aangehouden. Onder hen een aantal facilitators, denk aan de hennepknippers, elektriciens, en personeel van YZ. Onder hen ook de eigenaar van een autoverhuurbedrijf die faciliteerde door een grote loods voor een omvangrijke hennepplantage beschikbaar te stellen. In juli begint de rechtbank met de behandeling van de zaak.

V Online gokimperium: één grote schijnconstructie

Honderdtienmiljoen euro, in zes jaar. Dat is de totale omzet van het illegale online gokimperium van drie hoofdverdachten uit het LP-FP onderzoek Rykiel. Ze worden er ook van verdacht de hoge gokopbrengsten via een schijnconstructie wit te wassen. Maar dit alles bereikte het trio niet alleen: facilitators uit de bovenwereld deinsden er niet voor terug om hen een handje te helpen.

“Aanleiding voor ons onderzoek waren CIE-verstrekkingen waaruit bleek dat mensen uit het zuiden van het land bakken met geld verdienen met een online gokimperium, waarbij het startkapitaal ook nog eens uit de hennep afkomstig zou zijn. De Zuid-Nederlandse hoofdverdachten waren dus vermoedelijk dubbel crimineel bezig”, zegt een LP-officier.

Online gokken is illegaal in Nederland. De Kansspelautoriteit (Ksa), waarmee nauw is samengewerkt tijdens het onderzoek, kan het illegale gokken maar lastig bedwingen. De handhaving richt zich daarom in eerste instantie op aanbieders die zich op de Nederlandse markt richten. Wanneer je je netjes opgeeft als aanbieder en je niet op de Nederlandse markt richt, geeft de Ksa gokspelaanbieders een ‘comfortletter’, een soort gedoogbrief. Dat gebeurt dus alleen als aanbieders geen Nederlandse internetextensie, Nederlandstalige webteksten en advertenties op de gokwebsite plaatsen. De verdachten uit het onderzoek Rykiel probeerden de Nederlandse Wet op Kansspelen (WoK) op geraffineerde wijze te ontlopen. “Om die comfortletter te krijgen hadden ze hun online casino’s op de buitenlandse markt gericht en de spelletjes in het Engels aangeboden. Maar zodra die brief op de mat lag, zetten de verdachten de website alsnog om in het Nederlands. Die markt leverde nog meer op. Maar ze hadden dus geen vergunning”, legt een FP-officier uit.

Consigliere

De verdachten wisten dat kansspelen aanbieden op de Nederlandse markt illegaal is. Een advocate uit Alkmaar wordt ervan verdacht dat ze als een soort consigliere behulpzaam was. Zij is naar eigen zeggen gespecialiseerd in de WoK en adviseerde de broers M.G., MA en S.F. “Zij ondersteunde de verdachten met het opzetten van een internationale bedrijvenstructuur om net te doen alsof de gokspelen door buitenlandse bedrijven werden aangeboden. Erg vreemd natuurlijk dat zij, specialist op dit rechtsgebied, haar cliënten op die manier bijstond. De verdachten bouwden op basis van dat advies een fictieve, internationale bedrijvenstructuur om de Nederlandse wet en toezichthouder te omzeilen”, aldus de FP-officier.

De omzet van 110 miljoen euro die de verdachten uit de kansspelen maakte, werd ook zogenaamd betaald aan de buitenlandse bedrijven gevestigd in Costa Rica en Cyprus. “Op die bedrijven werden katvangers gezet om de verdachten af te schermen, terwijl zijzelf feitelijk heer en meester waren. De verdachte advocate en een verdachte belastingadviseur faciliteerden daarbij: ze hielpen de gokuitbaters om de schijnconstructie goed vorm te geven”, vertelt de LP-officier.

Schijnconstructie

De verdachten wisten de gokopbrengsten wit te wassen voordat de miljoenen binnenstroonden bij hun bedrijven. Spelers deden betalingen via payment service providers (PSP), waarvan er een directeur had die samenwerkte met de verdachten. Zij konden rechtstreeks beschikken over de speltegoeden en winsten. Een moeilijk te doorgronden constructie ondersteunde het witwasbouwwerk. Het overgrote deel van het geld werd doorgeboekt naar een vennootschap, waar de internationale structuur als een kurk op dreef. In de financiële administratie van deze ‘kurkvennootschap’ was niet zichtbaar dat de inkomsten verband houden met illegale online kansspelen en dus van misdrijf afkomstig waren. Vanuit de ‘kurkvennootschap’ kwam het geld uiteindelijk via omwegen bij de verdachten terecht. De geldstromen gingen gepaard met valse, achteraf opgemaakte facturen, die de schijn moesten ophouden. “Het was een grote

schijnconstructie”, zegt de LP-officier. De verdachte advocate, de directeur van de payment service provider en de belastingadviseur waren de verdachten behulpzaam om de schijnconstructie vorm te geven.

Uit de lucht

De drukbezochte goksites, met 85.000 bezoeken per maand, zijn inmiddels allemaal uit de lucht gehaald. De FP-officier vertelt ook dat de gokkers helemaal geen eerlijke kans op winst hadden: uit de telefoontapbleek dat vaak maar deels of helemaal geen winst werd uitbetaald. De drie verdachten lieten het illegaal verdiende geld flink rollen. Zij leefden in kapitale villa's en hadden peperdure bolides op het erf. Eén van hen liet zich zelfs thuis bedienen door een butler. De totale winst is voor de drie verdachten geraamd op 40 miljoen euro. “Dat bedrag proberen we volledig af te pakken. Op alles wat we konden vinden, zowel privé als zakelijk, is beslag gelegd”, zegt de LP officier.

In totaal telt het onderzoek Rykiel ongeveer 25 verdachten. De drie hoofdverdachten worden in ieder geval vervolgd. De officieren zullen hen een criminele organisatie, witwassen, de WoK-overtreding en valsheid in geschrifte ten laste te leggen. De verdachte advocate en de belastingadviseur zijn ook aangehouden. “Het lastige aan facilitators is dat we moeten bewijzen dat ze de criminele diensten willens en wetens aanboden. De lijn tussen cliënten bijstaan en faciliteren is dun. Bovendien is er tot op heden maar weinig jurisprudentie. Mogelijk zien sommige verdachten niet eens in dat ze fout zitten”. Het OM loopt bij de opsporing en vervolging in dit soort zaken aan tegen de reikwijdte van het verschoningsrecht waar het gaat om de fiscale en juridische adviespraktijk. “De adviezen van de advocate vallen onder het verschoningsrecht, net als grote delen van de onroerend goed transacties en handel in aandelen die de verdachten aan notarissen hadden opgedragen”, aldus de LP-officier.

VI Actie Telraam: prostituees met respect behandeld

Mensenhandel wordt niet getolereerd in Nederland. Dat statement stond centraal tijdens de Actie Telraam, een controleactie van de overheid bij het Alkmaarse prostitutiegebied de Achterdam. Enkele honderden politiemensen en controleurs werden op 15 april 2013 op de been gezet in de Noord-Hollandse stad. Bij de grootschalige actiedag sloegen de gemeente Alkmaar, het Openbaar Ministerie en de politie de handen ineen in de strijd tegen uitbuiting.

Waarom Alkmaar? De betrokken mensenhandel officier van het parket Noord-Holland vertelt dat het Openbaar Ministerie de afgelopen jaren verschillende opsporingsonderzoeken leidde gericht op seksuele uitbuiting op de Achterdam. "Daarnaast vingen instanties zoals de GGD, de Kamer van Koophandel en de belastingdienst verontrustende signalen op tijdens hun werkzaamheden. Maar ook de burgemeester van Alkmaar, Piet Bruinooge, maakt zich als bestuurder hard tegen uitbuiting in zijn stad. Zo is Bruinooge lid van de Taskforce Mensenhandel. Geïnspireerd door vergelijkbare acties op de prostitutiegebieden in Eindhoven en Den Haag, wilde hij een dergelijke actie ook graag in zijn stad uitvoeren. Justitie en politie waren daarbij logische partners", vertelt de officier. De drie partijen hadden gezamenlijk een tweeledig doel voor ogen: het tegengaan van misstanden in de prostitutiesector en het oppakken en opvangen van signalen van mensenhandel.

In dat kader werd de straat met raamprostitutie op 15 april volledig afgesloten. Een ieder die daar op dat moment aanwezig was werd aan de tand gevoeld. Maar de actie stond vooral in het teken van verkennende gesprekken voeren met prostituees, in de hoop zo beter inzicht in de situatie op de Achterdam te krijgen. Ongeveer zestig dames werden opgevangen op het stadskantoor van Alkmaar. Daar gaf de politie tekst en uitleg over de intenties van de grootscheepse actie. De organisatie was overigens tot in de puntjes verzorgd: de dames werden keurig per bus naar het stadskantoor vervoerd, kregen een hapje en drankje en mochten binnen zelfs een sigaretje roken. De reeds betaalde kamerhuur van de dames werd aan hen terugbetaald.

SGBO-structuur

De draaiboeken van de acties in Eindhoven en Den Haag lagen al klaar en vormden ook de basis voor de Actie Telraam. "Alleen in Alkmaar werd voor een SGBO (Staf Grootschalig Bijzonder Optreden) gekozen, waarbij de regio volledig de leiding had. Het Landelijk Parket en de Landelijke Eenheid stonden paraat omdat zij de nodige ervaring hadden met de twee eerdere acties. Maar de regio was eindverantwoordelijk voor de actie en dat pakte bijzonder goed uit", vertelt de betrokken LP-officier.

De regio nam zaken zoals de openbare orde, de logistieke organisatie en de controle van de werkkamers van de prostituees voor haar rekening. Het Landelijk Parket en de Landelijke Eenheid ondersteunden op belangrijke punten. Zij leverden bijvoorbeeld rechercheurs die gecertificeerd waren om de prostituees te verhoren en stuurden de agenten ook aan. "In de kern bleef het wel een bestuurlijke actie. De agenten die meewerkten deden dit ook vanuit hun controletaak, en niet vanuit hun opsporingstaak. We wilden primair meer zicht krijgen in de werkomstandigheden van de prostituees. Daarom werden ook de werkkamers van de vrouwen bezocht in het kader van bestuurlijke controle. Puur om te kijken of aan de gestelde vergunningseisen werd voldaan. In alle gevallen was dat zo. De dames waren stuk voor stuk erg toegankelijk en behulpzaam bij dit onderzoek", vertelt de AP officier.

Strafrechtelijke onderzoeken

Bij zowel het Landelijk Parket, als het parket Noord-Holland liepen ook al drie strafrechtelijke onderzoeken met betrekking tot uitbuiting van prostituees op de Achterdam. Daarom werden enkele werkkamers ook strafrechtelijk onderzocht tijdens de actiedag. Men zocht naar telefoons of documenten die op onvrijwilligheid konden duiden. "Er werd niets opvallends gevonden. We

gebruikten de actiedag ook om twee aanhoudingen in de strafrechtelijke onderzoeken te verrichten.”, vertelt de AP officier.

Beide verdachten die werden aangehouden moesten zich voor de rechter verantwoorden. In de zaak van het parket Noord-Holland kwam het tot een veroordeling. Bij het LP werd het een vrijspraak. “Allebei de zaken dienen momenteel in hoger beroep. De man die veroordeeld werd, stond terecht voor mensenhandel en dreiging met geweld. De rechter kwam tot zestien maanden cel, tegen een eis van achttien maanden. De prostituee in kwestie bleef zelf ontkennen dat ze was uitgebuit. Maar uit tagesprekken en verklaringen van haar collega’s bleek wel degelijk dat ze slachtoffer was van uitbuiting”, zegt de AP-officier.

Belangrijk signaal

In directe zin leek er in eerste instantie strafrechtelijk en bestuurlijk weinig voortgekomen uit de actiedag. Maar in een later stadium bleek hoe belangrijk het signaal van de overheid was. Na Actie Telraam deed een prostituee die met een rechercheur had gesproken alsnog aangifte. “Ze was al eens eerder gehoord als getuige in een uitbuitingszaak. Mede door deze actie is zij die situatie en haar eigen situatie toch anders gaan beoordelen. Ze zocht de politie alsnog op, en die informatie was weer nuttig voor het onderzoek waar ze getuige in was. De prostituees weten nu dat ze in beeld zijn en met respect behandeld worden door de overheid. Met deze actie lieten we zien dat we de juiste samenwerking zoeken. Daarbij is soms een bestuurlijk optreden het beste instrument, in andere gevallen is dat juist strafrechtelijk, of fiscaal optreden”, aldus de AP officier.

Beide officieren denken dat juist de samenwerking aangaan en dus over diverse bevoegdheden beschikken nodig is om een einde te maken aan onwenselijke situaties in de prostitutie. “We laten als overheid zien dat we controleren en alert zijn. OM en politie kunnen met informatie uit de opsporingsonderzoeken het bestuur ook bewuster maken van misstanden in de prostitutie.”

VII Geëscaleerde ripdeal: "De schutters voelden nattigheid"

Een hennepdeal in Oosterwolde liep op 9 januari 2013 finaal uit de hand. H.E. werd neergeschoten in een afgelegen schuurtje. De dader(s) vluchtten haastig, talloze zakken wiet bleven achter. E. zelf keek zijn dood bepaald niet in de ogen: hij maakte zich vooral druk om het verduisteren van de drugs voordat de politie zou komen. Zijn vriend B.B. schoot hem daarbij te hulp en verstopte de zakken. Toen B. uiteindelijk terugkeerde was de politie al gearriveerd, de schutter(s) spoorloos verdwenen en E. doodgebloed.

Wie schoot E. precies neer? Die vraag is tot op heden niet opgehelderd. Toch schetste de zaakofficier in haar requisitoir op 31 maart 2014 een scenario dat in haar ogen waarschijnlijk genoeg leek voor de veroordeling van de twee Amsterdamse afnemers. 'Medeplegen doodslag', luidde haar oordeel ter zitting. Het arrondissementsparket Noord-Nederland kreeg het duo na grondig onderzoek in het vizier. Maar voor die tijd wezen de pijlen in de richting van de Drent B.

Het drama speelde zich af in een schuurtje in een diep perceel. E. zou daar een grote drugsdeal hebben met de twee Amsterdammers. Hij kende de mannen niet, zijn vriend B. had ze met elkaar in contact gebracht. B. zou bij de drugsdeal aanwezig zijn, maar het duo kwam eerder dan het afgesproken tijdstip. "We denken nu dat de Amsterdammers E. wilden rippen. Ze hadden namelijk een wapen, valse kentekens en vals geld bij zich. Kennelijk heeft E. het geld willen tellen en misschien ook op echtheid willen controleren, want om 14.43 belde hij in goede conditie naar zijn vrouw, met de vraag of zijn zoon de geldtelmachine wilde brengen. Om 14.47 volgde de eerste 112-melding over de schietpartij. Die vier minuten waren cruciaal. E. werd toen waarschijnlijk neergeschoten omdat de Amsterdammers nattigheid voelden: de telmachine zou namelijk het valse geld verraden", vertelt de zaakofficier.

Paniek

B. arriveerde volgens het scenario van justitie pas later bij het schuurtje, waar hij schrok van het geluid van schoten en het hulpgeroep van E. In paniek vluchtte hij snel weg met zijn auto, vol gas achteruit. In de haast reed hij een lokale alcoholist van zijn sokken. De aandacht van de buurt ging daarom naar de aangereden alcoholist, die tussen zijn kapotte bierflesjes lag. De moord op klaarlichte dag viel dus minder op. Pas toen B. de auto's weer weg zag rijden bij het schuurtje, waande hij de kust veilig. In het schuurtje trof hij E. gewond aan. "E. sommeerde B. om razendsnel de wiet weg te halen voordat de politie kwam. Beide heren zagen de ernst van de verwondingen niet in en daarom deed B. wat hem opgedragen werd. Terwijl hij met de zakken aan de haal ging, overleed E. Hij was in zijn lies geschoten, overmatig bloedverlies werd hem fataal."

De Drent was de belangrijkste getuige, maar aanvankelijk ook één van de hoofdverdachten in het onderzoek. "Een lastige situatie. B. werd aangehouden omdat het verdacht was dat hij snel wegreed van de plaats delict en zijn vriend niet te hulp schoot. Ook had hij kruitsporen op zijn handen. De eerste indruk was: dit is allemaal wel erg verdacht." Maar de officier dacht hier na zijn verklaringen anders over. B. kwam eerlijk over en verklaarde consistent. Alles wat hij beweerde, werd nagetrokken en bleek ook te kloppen. Hij bekende zelfs zijn eigen rol in de hennepdeal. "We zagen hem steeds minder als verdachte van het levensdelict, hij had ook geen motief zoals eigen gewin. Waarom zou hij E. anders helpen om de wiet te verstoppen bij de burens? Dan had hij de zakken hennep zelf wel meegenomen. De kruitsporen op zijn handen kunnen worden verklaard door contaminatie, doordat hij de zakken wiet verplaatste. Door de schietpartij in het kleine schuurtje zat op die zakken waarschijnlijk een dun laagje kruitsporen", aldus de officier.

Salvo aan schoten

Wat speelde zich precies in het schuurtje af? De mogelijke scenario's lopen sterk uiteen. Volgens de verdediging van de Amsterdammers zou E. het geld hebben gepakt en plotseling een wapen hebben

getrokken. Op hetzelfde moment kwam B. als een 'dolle stier' binnenvallen en sloeg een van de afnemers met een pistool op het hoofd. Toen beide Amsterdammers wegdoeken, kwamen E. en B. met elkaar in botsing, waarbij een salvo aan schoten E. noodlottig werd. Dit strookt echter niet met de reconstructie van forensisch experts.

B. kon als getuige dus het nodige verklaren over de twee hennepafnemers. Maar een groot nadeel voor justitie was dat B. slechts één van de twee Amsterdammers op het plaats delict had gezien: M.N. Daar werd ook bewijs voor gevonden: op het lichaam van E. zat nagelvuil dat aan N. kon worden gelinkt middels een DNA-databank. Volgens de NFI duidde het nagelvuil op een worsteling. Bovendien bleek uit de historische telefoongegevens van B. ook dat er sprake was van een drugsdeal tussen in ieder geval E. en N.

Vermomming

Voor justitie was N. echter lange tijd onvindbaar. Zijn compagnon D.S. was inmiddels wel al van zijn bed gelicht. Maar omdat de aanwezigheid van S. bij de deal niet bewezen kon worden, werd hij na zes maanden voorarrest op last van de rechtbank weer vrijgelaten. Ondertussen was de opsporing van N. nog op volle toeren bezig. Zelfs Opsporing Verzocht werd ingeschakeld. Maar omdat de Amsterdammer zich regelmatig vermomde, werd hij niet herkend. Ook tijdens de deal met E. was hij vermomd.

Uiteindelijk kwam het onderzoeksteam erachter waar hij verbleef. Een half jaar na de aanhouding van S. werd N. daarom toch opgepakt in Amsterdam. In zijn woning werd een wapen en een vals paspoort gevonden. Toen de Amsterdammer was opgepakt, verklaarde hij al snel dat S. ook op de plaats delict (PD) was. "Hij sprak dus over zijn aanwezigheid op de PD, en dat hadden we net nodig. Hij lapte zijn maatje er dus bij", zegt de officier.

Omdat de verschillen in rolverdeling tussen de mannen niet hard waren te maken, en er geen opheldering over de schutter kwam, ging de officier in de rechtbank voor 'gelijke monniken gelijke kappen'. Ze eiste voor beide Amsterdammers 12 jaar celstraf. "Primair legde ik gekwalificeerde doodslag ten laste. Uiteindelijk heb ik op zitting veroordeling gevraagd voor het subsidiair ten laste gelegde: medeplegen doodslag. Daarnaast stonden poging tot oplichting voor het valse geld en poging tot diefstal met geweld op de tenlastelegging."

Op 22 april, na drie weken beraad, sprak de rechtbank beide verdachten echter vrij. Voor het OM is dat niet te volgen en reden om in appèl te gaan. Hetgeen inmiddels is gebeurd. De zaak van B. wil de officier pas later afdoen. Hij wordt in ieder geval vervolgd voor zijn rol in de hennepdeal.

VIII Topfiscalist opereerde als 'fiscaal vampier'

'Fiscaal vampirisme', daar heeft internationaal topfiscalist P. v.d. P. zich volgens twee FP-officieren van justitie schuldig aan gemaakt. Samen met zijn echtgenote en met huisvriend D.R. bedacht de fiscaal expert geraffineerde schijnconstructies waarmee hij de belastingdienst voor miljoenen oplichtte.

De Haagse rechtbank trok in 2013 vijf zittingsdagen uit voor de inhoudelijke behandeling van de complexe belastingfraudezaak. V.d.P. stond terecht voor het leiding geven aan een criminele organisatie die zich bezighield met belastingfraude, witwassen en valsheid in geschrifte. De officieren zagen hem als het brein achter de schijnconstructies. De verdachte was het zelf overigens oneens met de aanklachten van justitie: volgens hem deed hij niks strafbaars. V.d.P. was jaren als een vis in het water in de fiscale wereld. Hij werkte als fiscaal jurist voor gerenommeerde kantoren. Uiteindelijk begon V.d.P. voor zichzelf met een financieel dienstverleningsbedrijf in Londen. Dat bedrijf hield ook in Gouda een aantal vennootschappen in beheer. B.BV was daar een van en die kwam uitvoerig aan bod in de Haagse rechtbank.

Verzonnen verliezen

Door een controle van de belastingdienst in 2009 kwam de zaak aan het rollen. De belastingdienst deed een boekenonderzoek naar de vennootschap Holding V. , aangekocht door V.d.P.'s B. BV. Het leek in eerste instantie alsof winsten uit het lopende boekjaar nog datzelfde jaar gecompenseerd werden door verliezen die de vennootschap leed met derivatentransacties (beleggingsinstrumenten die waarde ontlenen aan de waarde van een ander goed, in dit geval aandelen). Maar schijn bedriegt. De fiscus ontdekte dat er rond de derivatentransacties geen echte geldstromen te vinden waren. Verder onderzoek wees uit dat B.BV meer vennootschappen had overgenomen waarin later met valse derivatentransacties werd gewerkt.

De verdenking bleek serieus genoeg om een strafrechtelijk onderzoek te starten, vonden zowel de Belastingdienst, de FIOD als het Openbaar Ministerie. "V.d.P. en zijn echtgenote woonden in Engeland. Op ons verzoek deden Britse rechercheurs doorzoeken in hun woning in Londen. Het echtpaar zelf werd drie maanden later uitgeleverd aan Nederland. V.d.P. heeft alle juridische mogelijkheden benut om zich in deze strafzaak te verdedigen en om stukken buiten het dossier te houden. Hij tekende zowel in Nederland als in Engeland waar mogelijk bezwaar of beroep aan: niet alleen tegen beslagbeslissingen, maar ook tegen beslissingen van de rechter-commissaris, de rechtbank en tegen de dagvaarding. Hij legde zelfs via een civielrechtelijke procedure beslag op documenten uit zijn woning die inmiddels al bij de FIOD lagen. Gelukkig verwierpen zowel de Nederlandse als de Engelse rechters uiteindelijk zijn bezwaren. V.d.P. schaakte heel behendig op meerdere borden tegelijk met de Belastingdienst, de FIOD, de buitenlandse autoriteiten en ons. Het was dus van groot belang elkaar goed op de hoogte te houden van afspraken en standpunten" zo vertellen de FP-officieren.

38 miljoen

'Fiscaal vampirisme' was het sleutelbegrip in het requisitoir van de FP-officieren. Ze gingen uitgebreid in op de verdenkingen tegen het uiterst intelligente, criminele trio. "Van 2006 tot 2008 kocht de organisatie steeds aan het einde van het jaar kasgeldvennootschappen, tien in totaal. Kasgeldvennootschappen zijn vennootschappen waar alleen nog een belastingclaim in zit en contant geld om die claim te voldoen. Zo'n claim is het resultaat van bijvoorbeeld de verkoop of liquidatie van een onderneming. De eigenaar van zo'n kasgeldvennootschap kan er voor kiezen de vennootschap te verkopen aan iemand die ook andere ondernemingen heeft", vertellen de officieren. Diegene kan vervolgens zijn eigen verliezen in die kasgeldvennootschap laten stromen, waardoor de winst van dat boekjaar verdwijnt. Daardoor hoeft er nauwelijks belasting betaald te worden en valt de gereserveerde cash dus vrij. V.d.P. zag als kenner grote kansen in die handel. In de tien kasvennootschappen die hij

bezat zat maar liefst 38 miljoen euro aan winsten waarover nog ongeveer 8,5 miljoen euro belasting betaald moest worden. "Dat ga je toch niet betalen?" zal hij gedacht hebben.

Dat deed V.d.P. dus ook niet. Hij ging met de tien vennootschappen omvangrijke derivatentransacties aan. Daar was uiteraard wel grof geld voor nodig, veel meer dan in de vennootschappen zat. Over zo veel geld beschikte hij niet, maar daar hadden hij en zijn partner in crime D.R. een list op gevonden: ze gaven promissory notes uit, een schuldbekentenis. Daarop verklaarden zij over en weer honderden miljoenen aan elkaar verschuldigd te zijn. Zonder dat ze over het geld beschikten om ooit aan die belofte te voldoen. Een boekhoudkundig trucje. "Die promissory notes waren niet meer dan Monopoly geld", schetsen de officieren. De wederpartijen leken op papier ook onafhankelijk, maar waren eigenlijk gewoon in handen van vriend R. De specialisten V.d.P. en zijn echtgenote gaven R. daarbij de nodige instructies.

Schijnconstructie

Op papier hadden de verdachten nu geld gecreëerd om transacties van honderden miljoenen aan te gaan. Daarmee kochten ze aandelen waarbij ze tegengestelde posities innamen: bij het ene pakket werd winst gemaakt als het aandeel steeg en bij het andere als het aandeel daalde. In totaal was er daarom nauwelijks sprake van verlies of winst. "Dit leek op het oog niet zakelijk, maar het was juist erg slim bedacht", zegt een van de zaakofficieren. "De derivatencontracten werden vaak aan het einde van een boekjaar afgesloten. De contracten liepen in het begin van het boekjaar, in januari, weer af. Een ondernemer kan tot op zekere hoogte zelf kiezen in welk boekjaar hij zijn winst of verlies wil nemen. De verliezen uit derivaten lieten de verdachten vallen in het boekjaar waarin de kasgeldvennootschap was aangekocht. Op die manier kon de kasgeldvennootschap dus altijd een verlies presenteren in het aankoopjaar, onafhankelijk van welke kant de koersen op zouden bewegen", zeggen de officieren. Duidelijk daarbij was dat R. in die schijnconstructie geen onafhankelijk handelaar was. "Waarom zou hij anders miljoenen transacties met zijn vriend V.d. P. aangaan als hij wist dat deze alleen maar verlies wilde maken? Bovendien deed hij alleen zaken met V.d.P."

De officieren dachten voldoende bewijs te hebben om de rechters tot een veroordeling te bewegen. Ook al hadden de verdachten voor een keurige papertrail gezorgd, die de indruk wekte dat er wel degelijk sprake was van een integere en professionele organisatie. "De structuur duidde op lef en intelligentie, maar ging helaas ten koste van de schatkist", aldus de officieren. De verdediging van het trio bepleitte in de Haagse rechtbank dat de verdachten keurig binnen de grenzen van de fiscale wetgeving handelden. Van schijnconstructies was geen sprake, laat staan opzet.

De rechtbank ging daar niet in mee: "De verliezen die het trio in de vennootschappen presenteerden ontbeerden de economische realiteit." In de kern was volgens de rechters op papier vermogen gemaakt door over en weer te verklaren dat de vennootschappen elkaar een bedrag verschuldigd zouden zijn. "Deze vorderingen over en weer werden vervolgens als vermogen ingezet om een derde vennootschap van kapitaal te voorzien en zo in staat te stellen om grote derivatentransacties aan te gaan", oordeelde de rechtbank. De rechtbank vonniste uiteindelijk conform de eis van het Openbaar Ministerie en legde de topfiscalist een gevangenisstraf op van vier jaar. De rechters namen hem vooral kwalijk dat hij als fiscaal expert drommels goed wist waar hij mee bezig was. D.R. kreeg twee jaar gevangenisstraf. Met de vrouw van V.d.P. is om gezondheidsredenen een schikking getroffen. De frauduleuze vennootschappen kregen ieder een boete van 300.000 euro opgelegd. De officieren van justitie waren dik tevreden met de uitspraak. "De rechtbank nam onze eis en onderbouwing vrijwel geheel over."

De verdachten hebben hoger beroep ingesteld. Naar verwachting zal de behandeling daarvan niet voor 2015 beginnen.

4. Conclusie

Met een overall stijging van 80% is in 2013 de door de minister geformuleerde doelstelling op de aanpak van csv's ten opzichte van 2009 ruim gehaald.

De stijging ziet enkel op de strafrechtelijke aanpak en dan ook nog op een, weliswaar belangrijk, maar toch beperkt deel daarvan. De stijging laat zich onder meer verklaren uit het feit dat in 2013 grote slagen zijn gemaakt in registratiediscipline. Het zicht op csv-onderzoeken is daardoor aanzienlijk completer dan in voorgaande jaren. Voor 2014 verwachten wij op dit vlak normalisering.

Om een zo compleet mogelijk beeld te geven, hebben wij net als vorig jaar in dit rapport de bredere strafrechtelijke aanpak geschetst. En we hebben laten zien dat OM en Politie in het kader van de geïntegreerde aanpak en met het oog op het meest optimale maatschappelijke resultaat steeds meer inzetten op alternatieve interventies. Dat past, zeker in een tijd waarin het steeds meer gaat om een mix van interventies, strafrechtelijk of anderszins.

Verder hebben we ervoor gekozen om de gepresenteerde cijfers een gezicht te geven. De acht verhalen in hoofdstuk 3 laten het diverse en complexe gezicht van de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit zien. En ze geven een concreet beeld van de wijze waarop OM en Politie interveniëren, vaak in complexe, arbeidsintensieve en tijdrovende onderzoeken. Met die keuze wordt nog explicieter dan in voorgaande jaren benadrukt dat cijfers van belang zijn, maar per definitie een eendimensionaal beeld van de werkelijkheid geven.

Waar het gaat om 2014 houden wij er rekening mee dat, gegeven de beschikbare capaciteit van opsporingsdiensten en OM, het plafond van het mogelijk aantal strafrechtelijke onderzoeken nagenoeg is bereikt.

De verdubbelingsdoelstelling op de aanpak van csv's is echter breder en ziet ook op de geïntegreerde aanpak van csv's, die voornamelijk gestalte krijgt via de samenwerking in RIEC-verband. Wij kunnen ons voorstellen dat daar in 2014 ruimte voor groei is.